

UITGEKLEED

Tijdens onze vakantie in Noorwegen kwamen we op de weg van Notodden naar Kongsberg verschillende losse kledingstukken tegen die langs en op de rijbaan lagen. De eerste vondst betrof een verscheurd rood jurkje dat verwaaid in de vangrail hing. Ongeveer honderd meter verder een wit T-shirt dat al door diverse auto's was overreden en er dus ook niet meer zo aantrekkelijk uitzag. Na ongeveer 500 meter een wit kanten bh die achtere-

FOTO: A. LENDERS

loos in de berm tussen de wit en wild pluizende wilgenroosjes was neergedaald. Enkele kilometers verder een paar hoge gympen en tenslotte op het hoogste punt van de pas die we overreden, net voor de bekende zilverbijenen, een slipje dat verfrommeld en verregend in de middenberm lag.

Dat zet het brein natuurlijk aan tot denken. Om er maar vanuit te gaan dat hier een speels kind aan het werk was geweest dat de kledingstukken van ma uit balorigheid uit het raampje had gegooid leek niet echt voor de hand liggend. Duidelijk was dat er met meer overleg te werk was gegaan, zoals de volgorde van de kledingsstukken deed vermoeden. Tevens zetten de feiten aan tot gedachten over het lot van de persoon die bij de kledingstukken hoorde. Hoe kon die daarmee thuiskomen? Hoe zou zij (ik ga er in elk geval vanuit dat het een vrouw was) het aan haar moeder, man of vriend vertellen? Of hadden die allang door wat er was gebeurd? Was haar vriend er mogelijk zelf bij betrokken? Was het ordinaire seks? Of speelde op de achtergrond haantjesgedrag, matennaaierei, misschien ook wraak of echte criminele prostitutie? Waarschijnlijk leefde bij de dader(s) in het geniep ingehouden lol over de gebeurtenissen die hadden plaatsgevonden en deed men het naar buiten af met verzonnen of opgeklopte verhalen. Maar hoe dan ook, bij het slachtoffer blijft vermoedelijk een diepe, onherstelbare pijn.

Later deed het mij denken aan de Nederlandse natuur, hoe die wordt uitgekleeft. Met de komst van het rechtse kabinet zijn de natuurbelangen verder onder druk komen te staan. De teloorgang van flora en fauna is evenwel al eerder in gang gezet. Tot nu toe wist geen enkele regering duurzaam vooruitgang te boeken. Steeds wordt een nieuw referentiejaar vastgesteld om de achteruitgang te verdoezelen, alleen de Europese Unie zorgt nog voor enige dwang en sturing. Natuur lijkt thans verder dan ooit weg van de politieke agenda en heeft, daar moet ik eerlijk in zijn, ook niet de aandacht van de meeste kiezers. In die zin is het een resultaat van ons democratisch bestel.

Het geheimzinnige Noorse drama illustreert een beetje hoe het is

gegaan. Allereerst werd de buitenkant aangetast. Door oprukkende agrarische en stedelijke belangen vielen er gaten in de buitenschil van robuuste natuurgebieden waarna deze tenslotte in stukken helemaal van elkaar en van het omringende landschap werden afgescheurd. Zo gingen in het begin van de vorige eeuw al belangrijke verbindingen verloren, verbindingen die men tot vóór de komst van dit kabinet met de uitvoering van

een Ecologische Hoofdstructuur trachtte te herstellen. De grenzen werden harder en scherper, wat overbleef zat in een nauwsluitend keurslijf dat weinig ruimte bood aan expansie, maar in elk geval nog ademhaling toestond. Datzelfde keurslijf werd met politiek gejubel uitgetrokken in de tweede helft van de twintigste eeuw toen de welvaart het welbevinden begon te verdringen. Met als summum het landinrichtingsbeleid met zijn ruilverkavelingen en herinrichtingen. Na de uitvoering daarvan liggen de meest belangrijke gebieden er grotendeels naakt en kwetsbaar bij. Met een verder duidelijk wordende politieke ontboezeming gaat nu ook de steun voor het soortbeschermingbeleid verloren. Zonder die bescherming zouden volgens een recente publicatie in Science wereldwijd 20% meer soorten zijn uitgestorven. Hoezo op peil houden van biodiversiteit?

Nog geen dag na haar aantreden haalde een wraakzuchtige nieuw kabinet ook het financiële fundament onder de Nederlandse natuur weg. Die kan daarmee echt niet meer op eigen benen staan. Een natuur op blote voeten, vatbaar voor veel besmettelijke en ongeneeslijke ziekten. Nog even en dan liggen ook de meest intieme en meest waardevolle delen bloot en kan men wachten op een laatste en definitieve verkrachting. Hoe kun je daar mee thuiskomen bij je kinderen?

Ondertussen trekt het meest naakte van alle landdieren onverstoord zijn zilveren spoor. Japans onderzoek bij naaktslakken heeft uitgewezen dat ze verloren of vernietigde hersencellen in hun geheugencentrum kunnen vervangen. Het gaat om een echte regeneratie van neuronen waarbij sprake is van opnieuw associatief leren, een primeur in het hersenonderzoek. Hersentransplantatie zou een uitkomst kunnen zijn voor al die beleidsmakers met hun gedegeneerde en verstofte bovenkamers. Dat leert hen mogelijk weer respect op te brengen voor ons laatste restje natuur en dit weer de aankleding geven die het verdient.